

Identification and Prioritization of Factors Influencing the Development of Small and Medium-Sized Enterprises in Coastal Sports Tourism

Hesam Zare Khafri

PhD Student, Department of Sports Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran

Bahram Yousefi*

Associate Professor, Department of Sports Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran

Zohreh Hasani

Assistant Professor, Department of Sports Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran

Erfan Moradi

Assistant Professor, Department of Sport Sciences, Faculty of Humanities, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran

Tomaz Cater

Professor of Management, School of Economics and Business, Ljubljana University. Ljubljana. Slovenia

Abstract

The present article aimed at identifying and prioritizing the factors influencing the development of small and medium-sized enterprises (SMEs) in coastal sports tourism on Kish Island. This applied research adopted a descriptive–analytical approach to data collection. The statistical population comprised fifteen experts in sports management, executive managers, and entrepreneurs active in coastal sports tourism, selected through purposive sampling. In the first phase, semi-structured interviews were conducted with experts, and a thematic analysis approach based on Braun and Clarke’s (2006) six-step framework was employed to identify the key factors affecting SME development. In the second phase, the identified factors were ranked and prioritized using the Analytic Hierarchy Process (AHP) and Saaty’s (1980)

* Corresponding Author: bahramyousefy@yahoo.com

How to Cite: Zare Khafri, H., Yousefi, B., Hassani, Z., Moradi, E. & Cater, T. (2026). Identification and Prioritization of Factors Influencing the Development of Small and Medium-Sized Enterprises in Coastal Sports Tourism. *Journal of Sustainable Development in Sport Management*, 6(15), 203-234

pairwise comparison matrix. The findings revealed five main factors and seventeen subcategories. The economic and financial dimension ranked first, followed by multi-level governance and cross-sectoral synergy, marketing and value chain, risk, safety and resilience, and finally, environmental aspects. As the first specialized study focusing on the development of SMEs in coastal sports tourism, this research proposes a strategic framework for creating a dynamic environment that fosters employment generation and entrepreneurial growth. Senior managers and policymakers on Kish Island can enhance the development and sustainability of such enterprises by emphasizing foreign investment attraction, legal transparency, financial incentives, cross-sectoral collaboration, risk management, resilience, and environmental considerations.

Extended Abstract

Introduction

In recent decades, tourism has been recognized as a key driver of economic growth and sustainable development globally, contributing significantly to employment generation, income creation, and the enhancement of local communities' quality of life (Liu et al., 2025). Sports tourism, particularly due to the synergy between athletic experiences and tourism opportunities, has experienced rapid and impactful growth. Beyond attracting tourists and enhancing destination image, it serves as a critical catalyst for sustainable economic development and the creation of innovative businesses (Intiyar et al., 2023; Guo, 2024; Gharibpour et al., 2024). A prominent segment within this field is coastal sports tourism, which integrates sporting and recreational activities in coastal environments. By leveraging natural resources, accommodation and recreational services, sports education and equipment, and event organization, it provides a valuable platform for the development of local enterprises (Orams, 1999). Coastal areas, as some of the most attractive natural destinations, draw millions of tourists annually and play a fundamental role in the economic prosperity of coastal communities and small islands (Houston, 2018; Northrop et al., 2020). Activities such as surfing, diving, boating, and beach volleyball not only stimulate demand for tourism services but also contribute to the diversification of local businesses and the generation of sustainable income (Guo & Chen, 2024; Pereira et al., 2022). Small and medium-sized enterprises (SMEs), due to their high flexibility, play a crucial role in enhancing destination competitiveness, alleviating poverty, and creating sustainable employment (Andris & Kasgen, 2022; Page et al., 2017). Despite the importance of this sector, research gaps remain in identifying and prioritizing the factors influencing the development of such enterprises, particularly in coastal regions (Gholami et al., 2023). Rapid changes in the tourism industry, increased international competition, and economic instabilities resulting from crises such as the pandemic have intensified the need to reconsider strategies and business models (Lopez Diaz et al., 2022; Hong, 2014; Nafayap et al., 2024). Kish Island, with its strategic geographical location, coral beaches, and diverse sporting and recreational facilities, offers

unique opportunities for the development of coastal sports tourism and the establishment of small and medium-sized enterprises.

Methods and Material

This study employed an integrative approach, combining thematic analysis based on Braun and Clarke (2006) with the Analytic Hierarchy Process (AHP). In the first phase, 15 purposively selected experts—including sports management and tourism specialists, executive managers of relevant organizations, and entrepreneurs active in coastal sports tourism—participated in semi-structured interviews conducted between April and June 2025. Each interview lasted between 45 and 60 minutes, and all data were fully transcribed and prepared for analysis. Sampling was purposive, with participants selected based on relevant academic qualifications, a minimum of six years of professional experience, and direct involvement in coastal sports tourism, to ensure the credibility and validity of the data. Thematic analysis followed Braun and Clarke's six-step framework (2006): familiarization with the data, initial coding, theme search, review, definition and naming of themes, and final analysis and interpretation. This process resulted in the identification and classification of five main categories and 17 subcategories as the key factors influencing the development of SMEs in coastal sports tourism. In the second phase, the Analytic Hierarchy Process (AHP) was employed to evaluate the criteria and determine their relative importance. A three-level hierarchical model, comprising goals, criteria, and subcriteria, was developed. Data were collected through pairwise comparison matrices (Saaty, 1980) using a structured questionnaire, which was administered in July 2025 to 13 of the 15 experts from the first phase. The analysis was conducted using Expert Choice 11 software, yielding the weighting and ranking of the identified factors. To assess the reliability of the results, consistency indices (CI), consistency ratios (CR), and random consistency indices (RCL) were utilized.

Results and Discussion

The findings indicate that the development of small and medium-sized enterprises (SMEs) in coastal sports tourism is based on five main factors and 17 associated components. The primary factors include economic and financial aspects, multi-level governance and cross-sectoral synergy, marketing and value chain, risk, safety and resilience, and environmental considerations. Correspondingly, results from the Analytic Hierarchy Process (AHP) analysis revealed that economic and financial factors were identified as the highest priority, exerting a significant influence on the development of SMEs in coastal sports tourism. Specifically, attracting foreign and inter-regional investment in the sports tourism sector, with an overall weight of 20.1%, ranked first. This was followed by the formulation of supportive credit policies and facilities for local entrepreneurs, with a total weight of 18%, in second place, and the provision of financial and credit incentives for small sports enterprises, with a weight of 16.7%, in third place. Accordingly, attracting foreign investment, developing supportive policies, and providing

financial incentives can accelerate the sustainable growth of these enterprises (Francis et al., 2017; Guaye et al., 2023; Zhang et al., 2024; Santos et al., 2022). Subsequently, dimensions related to multi-level governance, particularly the enhancement of collaboration among government agencies, the private sector, and non-governmental organizations, ranked fourth with an overall weight of 10.4%. This finding highlights the importance of inter-institutional cooperation as a key prerequisite for the development of SMEs in coastal sports tourism (Pereira et al., 2022). Another important component of this integrated framework is the alignment of regional planning with national tourism development policies, which ranked sixth with a total weight of 0.044. The findings further emphasized that marketing and the value chain—especially culture-based branding with an overall weight of 0.072—occupied the fifth position among factors influencing the development of SMEs in coastal sports tourism. This cultural approach, by highlighting the unique characteristics of each region, significantly enhances the ability to attract and engage tourists (Noti et al., 2024). In addition, the use of digital platforms for targeted marketing and networking among complementary businesses within the sports tourism value chain, with weights of 0.039 and 0.023 respectively, represents other influential factors in this domain. Furthermore, risk, safety, and resilience were identified as the fourth critical factor in strengthening the performance and sustainability of SMEs. Within this framework, the development of safe infrastructure and green technology, with a total weight of 0.043, ranked seventh. Finally, the findings of the present study indicated that environmental aspects constitute the fifth key factor in the development of SMEs in coastal sports tourism. Within this framework, several essential subcomponents were identified, including beach carrying capacity management (overall weight = 0.022), monitoring the ecological impacts of sports tourism in sensitive coastal areas (0.008), and the design and implementation of environmental guidelines for sports operators (0.005). Overall, the results demonstrate that the combination of these five factors provides a strategic framework for the sustainable development of SMEs in coastal sports tourism, offering guidance to managers, policymakers, and entrepreneurs in leveraging economic opportunities while mitigating risks.

Conclusion

Based on the findings of this study, the development of small and medium-sized enterprises (SMEs) in coastal sports tourism on Kish Island requires a simultaneous focus on five key dimensions. First, the economic dimension serves as the primary driver of development, facilitating growth through attracting foreign investment, enhancing infrastructure, improving service quality, and leveraging innovative technologies within a transparent legal framework and through financial incentives. Second, multi-level governance and cross-sectoral synergy, by strengthening coordination among government agencies, the private sector, and local communities, integrating regional programs with national policies, and effectively utilizing tourism data, provide a platform for strategic and efficient decision-making. Third, marketing and

the value chain, through destination branding based on the cultural and environmental attributes of Kish, the use of digital marketing, and networking among SMEs, enhance competitiveness, improve the tourist experience, and expand market reach. Fourth, risk, safety, and resilience management, through investment in safe and low-carbon infrastructure, the establishment of standardized safety and health protocols, and the enhancement of preparedness against natural, technological, and social crises, ensures business continuity and reduces economic vulnerability. Fifth, environmental aspects, through the management of beach carrying capacity, controlling tourist density, and promoting sustainable practices, not only contribute to the protection of sensitive coastal environments but also reinforce the long-term competitive advantage of enterprises. Overall, adopting an integrated approach based on these five dimensions can ensure sustainable development, enhance resilience, and achieve a lasting competitive advantage for sports tourism enterprises, particularly SMEs, on Kish Island.

Keywords: analytic hierarchy process (AHP), coastal sports tourism, Kish Island, small and medium-sized enterprises (SMEs), value chain

شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر توسعه کسب و کارهای کوچک و متوسط گردشگری ورزشی ساحلی

دانشجوی دکتری، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

حسام زارع خفزی

دانشیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

بهرام یوسفی *

استادیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

زهره حسنی

استادیار مدیریت ورزشی، دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

عرفان مرادی

استاد تمام مدیریت، دانشکده اقتصاد و بازرگانی، دانشگاه لیوبلیانا، لیوبلیانا، اسلونی

توماز سیتر

چکیده

هدف از تحقیق حاضر شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر توسعه کسب و کارهای کوچک و متوسط (SMEs) گردشگری ورزشی ساحلی در جزیره کیش بود. این پژوهش از دسته تحقیقات کاربردی و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها در زمره پژوهش‌های توصیفی-تحلیلی بود. جامعه آماری این پژوهش ۱۵ نفر از خبرگان مدیریت ورزشی، مدیران اجرایی و کارآفرینان فعال در گردشگری ورزشی ساحلی بود که به صورت هدفمند انتخاب شدند. در گام نخست، با مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با خبرگان و به کارگیری رویکرد تحلیل تماتیک براساس تکنیک شش مرحله‌ای براون و کلارک (۲۰۰۶)، عوامل مؤثر بر توسعه کسب و کارها (SMEs) شناسایی شد. در گام دوم، عوامل با بهره‌گیری از روش تحلیل سلسله‌مراتبی (AHP) و ماتریس مقایسات زوجی ساعتی (۱۹۸۰) رتبه‌بندی و اولویت‌بندی گردید. براساس یافته‌های پژوهش حاضر پنج عامل اصلی و ۱۷ زیرمقوله شناسایی شد. بعد اقتصادی و تأمین مالی در رتبه نخست قرار گرفت، پس از آن حکمرانی چندسطحی و هم‌افزایی بین‌بخشی، بازاریابی و زنجیره ارزش، ریسک‌ها، ایمنی و تاب‌آوری و در نهایت جنبه‌های زیست‌محیطی به ترتیب در اولویت‌های بعدی قرار

* نویسنده مسئول: bahramyoosefy@yahoo.com

مقاله حاضر برگرفته از رساله دکتری رشته مدیریت ورزشی دانشگاه رازی کرمانشاه است.

دارند. این پژوهش به‌عنوان نخستین مطالعه تخصصی در حوزه توسعه کسب‌وکارهای (SMEs) گردشگری ورزشی ساحلی، چارچوبی راهبردی جهت ایجاد محیطی پویا و توسعه استراتژیک اشتغال‌زایی و کارآفرینی ارائه می‌دهد. مدیران ارشد این حوزه در جزیره کیش می‌توانند با تمرکز بر جذب سرمایه‌گذاری خارجی، شفافیت حقوقی، مشوق‌های مالی، همکاری بین‌بخشی و مدیریت ریسک، تاب‌آوری و ملاحظات زیست‌محیطی زمینه‌ساز توسعه و پایداری این نوع کسب‌وکارها شوند.

کلیدواژه‌ها: تحلیل سلسله‌مراتبی (AHP)، جزیره کیش، زنجیره ارزش، گردشگری ورزشی ساحلی، کسب‌وکارهای کوچک و متوسط (SMEs)

مقدمه

در دهه‌های اخیر، گردشگری^۱ به‌عنوان یکی از محرک‌های اصلی رشد اقتصادی و توسعه پایدار در سطح جهان مطرح شده و سهم قابل توجهی در ایجاد اشتغال، افزایش درآمد و ارتقای کیفیت زندگی جوامع محلی داشته است (لیو^۲ و همکاران، ۲۰۲۵). در میان شاخه‌های مختلف گردشگری، گردشگری ورزشی به دلیل پیوند میان فعالیت‌های ورزشی، تجربه‌های گردشگری و ظرفیت‌های اقتصادی، رشد قابل توجهی را تجربه کرده و به بخشی اثرگذار در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی توسعه گردشگری تبدیل شده است (انتیاری^۳ و همکاران، ۲۰۲۳؛ گو^۴، ۲۰۲۴). این نوع گردشگری نه تنها به جذب گردشگران و ارتقای تصویر مقصد کمک می‌کند بلکه به‌عنوان ابزاری کارآمد برای توسعه اقتصادی پایدار و ایجاد کسب‌وکارهای نوآورانه شناخته می‌شود (غریب‌پور و همکاران، ۲۰۲۴).

در میان زیرشاخه‌های گردشگری ورزشی، گردشگری ورزشی ساحلی جایگاهی ویژه دارد زیرا ترکیبی از فعالیت‌های ورزشی، تفریحی و تعامل با محیط‌زیست ساحلی ارائه می‌دهد و مبتنی بر منابع طبیعی، خدمات اقامتی و تفریحی، آموزش‌های تخصصی و تجهیزات ورزشی است. پژوهش‌ها نشان می‌دهد که سواحل به‌عنوان یکی از جذاب‌ترین مقاصد گردشگری، سالانه میلیون‌ها گردشگر را برای فعالیت‌هایی مانند موج‌سواری، غواصی، قایق‌سواری و والیبال ساحلی جذب می‌کنند و نقش مهمی در رونق اقتصادی جوامع ساحلی دارند (اورامز^۵، ۱۹۹۹؛ هیوستون^۶، ۲۰۱۸؛ نورثروپ^۷ و همکاران، ۲۰۲۰). این فعالیت‌ها زمینه‌ساز تقاضای گسترده برای خدمات گردشگری و ایجاد فرصت‌های شغلی متنوع بوده؛ به‌ویژه برای کسب‌وکارهای کوچک و متوسط (SMEs)^۸ که از انعطاف‌پذیری و نقش کلیدی در توسعه محلی برخوردارند اهمیت ویژه‌ای دارند (اندریس و کاسگن^۹، ۲۰۲۲؛ پیج^{۱۰}

1. Tourism
2. Liu
3. Intiar
4. Guo
5. Orams
6. Houston
7. Northrop

۸. واحدهای اقتصادی مستقل با تعداد محدودی کارکنان و حجم مشخصی از درآمد یا دارایی سالانه که در مقیاس محلی یا ملی فعالیت می‌کنند و نقش قابل توجهی در اشتغال، نوآوری و رشد اقتصادی دارند.

9. Endris & Kassegn
10. Page

و همکاران، ۲۰۱۷). کسب و کارهای کوچک و متوسط (SMEs) مطابق تعریف استاندارد اتحادیه اروپا، SMEs شامل بنگاه‌های مستقل با کمتر از ۲۵۰ نفر نیروی کار و گردش مالی یا ترازنامه محدود هستند. این بنگاه‌ها به سه دسته تقسیم می‌شوند: ریز کسب و کارها با کمتر از ۱۰ کارمند، کسب و کارهای کوچک با ۱۰ تا ۴۹ کارمند و کسب و کارهای متوسط با ۵۰ تا ۲۴۹ کارمند (کمیسیون اروپا^۱، ۲۰۲۵)؛ این کسب و کارها با انعطاف پذیری بالا، نقش مهمی در ارتقای رقابت پذیری مقاصد، کاهش فقر و ایجاد اشتغال پایدار ایفا می‌کنند (اندریس و کاسگن، ۲۰۲۲؛ پیچ و همکاران، ۲۰۱۷).

با وجود اهمیت روزافزون گردشگری ورزشی ساحلی، مطالعات پیشین نشان می‌دهد که شکاف‌های معناداری در شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه کسب و کارهای این حوزه و اولویت بندی آن‌ها به ویژه در مناطق ساحلی وجود دارد (غلامی و همکاران، ۲۰۲۳). علاوه بر این، ناپایداری‌های اقتصادی، افزایش رقابت جهانی و پیامدهای بحران‌هایی مانند پاندمی کووید-۱۹، ضرورت بازنگری در مدل‌های کسب و کار و شناسایی عوامل کلیدی موفقیت را دوچندان کرده است (لوپز دیاز^۲ و همکاران، ۲۰۲۲؛ نافایاپ^۳ و همکاران، ۲۰۲۴). این شرایط نشان می‌دهد که مسئله اصلی پژوهش عبارت است از: فقدان چارچوبی علمی و نظام مند برای شناسایی و اولویت بندی عوامل کلیدی موفقیت کسب و کارهای گردشگری ورزشی ساحل. تداوم این خلأ می‌تواند برنامه ریزی و تصمیم گیری مدیران، کارآفرینان و سیاست گذاران را با چالش مواجه سازد و مانعی در مسیر توسعه پایدار این صنعت باشد.

جزیره کیش به عنوان یکی از قطب‌های گردشگری کشور، با سواحل مرجانی، اقلیم پایدار و زیرساخت‌های ورزشی نظیر مراکز غواصی، جت اسکی، قایق سواری، والیبال و فوتبال ساحلی، پیست‌های دوچرخه سواری و زمین‌های گلف، محیطی کم نظیر برای توسعه گردشگری ورزشی ساحلی فراهم کرده است. در چنین بستری، مجموعه گسترده‌ای از کسب و کارهای کوچک و متوسط شکل گرفته‌اند که نمونه‌هایی از آن‌ها شامل مراکز آموزش و اجاره تجهیزات غواصی، پدل برد، کایاک و ویندسرف؛ شرکت‌های ارائه دهنده خدمات هیجانی مانند پاراسیلینگ و جت اسکی؛ تورهای تخصصی ورزش محور نظیر

1. European commission
2. Lopez Diaz
3. Na Phayap

پیاده‌روی و دوهای ساحلی؛ باشگاه‌ها و کمپ‌های تمرینی و نیز کسب‌وکارهای مکمل از جمله عکاسی ورزشی و اجاره تجهیزات جانبی هستند.

با وجود ظرفیت‌های گسترده کیش، این کسب‌وکارها با چالش‌هایی همچون ناپایداری تقاضا، نبود حمایت‌های سیاستی، محدودیت منابع مالی، رقابت غیرساختاریافته و کمبود دانش مدیریتی مواجه‌اند؛ چالش‌هایی که می‌تواند پایداری آن‌ها را با خطر جدی روبه‌رو کند. مشکل اصلی آن است که تاکنون هیچ چارچوب علمی منسجمی برای شناسایی و اولویت‌بندی عوامل کلیدی موفقیت این کسب‌وکارها تدوین نشده است؛ مسئله‌ای که موجب ابهام در سیاست‌گذاری، عدم انسجام در برنامه‌ریزی و کاهش بهره‌وری در سطح نگاه‌ها شده است. از این‌رو پرسش بنیادین پژوهش این است که: کدام عوامل بیشترین نقش را در موفقیت و پایداری کسب‌وکارهای کوچک و متوسط فعال در گردشگری ورزشی ساحلی دارند و اولویت هر یک چیست؟

در پاسخ به این سؤال، پژوهش حاضر با بهره‌گیری از روش تحلیل سلسله‌مراتبی (AHP) می‌کوشد عوامل کلیدی را شناسایی و رتبه‌بندی کند تا به مدیران، کارآفرینان و سیاست‌گذاران، بینشی راهبردی برای توسعه و مدیریت پایدار این کسب‌وکارها ارائه دهد.

مرور ادبیات

کسب‌وکارهای کوچک و متوسط (SMEs) در صنعت گردشگری به‌ویژه در بستر مناطق ساحلی، نقشی کلیدی در توسعه اقتصادی، اشتغال‌زایی و ارتقای تاب‌آوری جوامع ایفا می‌کنند. پژوهش‌های اخیر تأکید کرده‌اند که اثربخشی کسب‌وکارهای گردشگری در مناطق ساحلی ارتباط مستقیمی با توان ایجاد مزیت رقابتی دارد؛ مزیتی که تحت تأثیر عواملی همچون نوآوری، مسئولیت اجتماعی شرکتی (CSR) و بهره‌گیری هوشمندانه از رسانه‌های اجتماعی شکل می‌گیرد (نافایاپ و همکاران، ۲۰۲۴). در این میان، نوآوری در محصول و خدمات به‌عنوان ضرورتی اجتناب‌ناپذیر برای بقا و ارتقای عملکرد SMEs، به‌ویژه در محیط‌های رقابتی و متغیر، مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است (کسکین^۱ و همکاران، ۲۰۲۰؛ فرانکو و روبالکابا^۲، ۲۰۲۱).

1. Keskin
2. Franco & Rubalcaba

از منظر روان‌شناسی سازمانی و محیطی، عملکرد SMEs تا حد زیادی به کانون کنترل درونی و میزان آشنایی آنان با محیط کسب‌وکار وابسته است. به بیان دیگر، هرچه کسب‌وکارها شناخت بیشتری از الگوهای ذهنی، عادات و دینامیک‌های محیطی داشته باشند، در شناسایی فرصت‌های نوآورانه و خلق مزیت‌های پایدار موفق‌تر عمل می‌کنند (تامبونان^۱، ۲۰۱۹؛ ستیاواتی^۲ و همکاران، ۲۰۲۴). در عین حال، پایداری و تاب‌آوری نیز به‌عنوان مؤلفه‌ای اساسی در حفظ ثبات کسب‌وکارها در شرایط بحرانی و غیرمنتظره، به‌ویژه در دوران همه‌گیری کووید-۱۹، برجسته شده است. عواملی چون ریسک‌پذیری فردی، شبکه‌های ارتباطی، دسترسی به منابع مالی و نگرش مدیران در این زمینه نقشی اساسی ایفا می‌کنند (لوپز دیاز و همکاران، ۲۰۲۲؛ جیانکوتی^۳ و همکاران، ۲۰۲۰).

در حوزه گردشگری ورزشی، مطالعات متعددی نشان داده‌اند که توسعه اقتصادی پایدار در گرو تلفیق مؤلفه‌هایی همچون مشارکت جامعه، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها، مدیریت زیست‌محیطی، و هم‌سویی سیاست‌ها و ذی‌نفعان است (هو^۴، ۲۰۲۴؛ دونگ^۵ و همکاران، ۲۰۲۲؛ غریب‌پور و همکاران، ۲۰۲۴)؛ به‌ویژه سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ورزشی و تفریحی، نقشی حیاتی در ارتقای جذابیت مقصد و تقویت رقابت‌پذیری آن ایفا می‌کند. هم‌زمان، اصلاح محیط نهادی و اقتصادی از طریق بهبود خدمات دولتی، ایجاد محیط رقابتی عادلانه و تقویت نظارت بر بازار، زمینه‌ساز توسعه خلاقیت اجتماعی و تسریع رشد بنگاه‌های گردشگری خواهد بود (لی و لی^۶، ۲۰۲۴).

از دیدگاه مدل‌های کسب‌وکار نیز، چارچوب‌های نوین نشان می‌دهند که تجربه مورد انتظار گردشگران می‌تواند بر اهمیت نسبی عناصر سازمانی، زیرساختی و محیطی اثرگذار باشد (پریک^۷ و همکاران، ۲۰۱۹). این امر ضرورت بازاندیشی مداوم در مدل‌های کسب‌وکار گردشگری ورزشی، به‌ویژه در شرایط تغییرات سریع بازار را برجسته می‌سازد (سوتو^۸، ۲۰۱۵). علاوه‌براین، محیط نهادی و قانونی نیز عاملی تعیین‌کننده در رقابت‌پذیری گردشگری محسوب می‌شود به‌گونه‌ای که سیاست‌های مالیاتی، قوانین حمایتی و

-
1. Tambunan
 2. Setyawati
 3. Giancotti
 4. Hu
 5. Dong
 6. Li & Li
 7. Perić
 8. Souto

چارچوب‌های مقرراتی، انگیزه‌های سرمایه‌گذاری و نوآوری را به شدت تحت تأثیر قرار می‌دهند (واسانیچووا^۱ و همکاران، ۲۰۲۱؛ آیک و عزیز^۲، ۲۰۲۰). در همین راستا، پژوهش‌ها بر اهمیت راهبردهای بلندمدت، شفافیت در افشای اطلاعات و سازگاری فعال با تغییرات محیطی به عنوان محرک‌های اصلی توسعه پایدار و باکیفیت بنگاه‌های گردشگری تأکید کرده‌اند (گوو و همکاران، ۲۰۲۵؛ لیو و همکاران، ۲۰۲۵؛ یاکوشف^۳ و همکاران، ۲۰۲۳).

از منظر کاربردی، میزبانی رویدادهای ورزشی بین‌المللی و حتی رویدادهای کوچک‌تر محلی، تأثیرات چشمگیری بر توسعه SMEs داشته و با ایجاد فرصت‌های شغلی و افزایش درآمد، مسیر توسعه اقتصادی پایدار را هموار می‌سازد (ویکراماراتنه و کوماری^۴، ۲۰۱۶؛ بای^۵ و همکاران، ۲۰۲۱؛ آندژلوکوویچ^۶ و همکاران، ۲۰۲۳). به موازات این امر، مطالعات موردی در مقاصد ساحلی اروپا نشان داده‌اند که همکاری میان ذی‌نفعان، توسعه محصولات نوآورانه مبتنی بر رفاه و استفاده از جاذبه‌های طبیعی می‌تواند بستری مناسب برای ارتقای SMEs فراهم آورد (پیچ و همکاران، ۲۰۱۷).

در سطح ملی، پژوهش‌های انجام‌شده در ایران نیز حاکی از آن است که توسعه کسب‌وکارهای کارآفرینانه گردشگری ورزشی با چالش‌های گوناگونی مواجه است؛ از موانع حقوقی و امنیتی گرفته تا محدودیت‌های اقتصادی و منابع انسانی (حیدری و همکاران، ۲۰۲۳). مطالعات داخلی همچنین بر نقش حمایت‌های دولتی، ارائه تسهیلات مالی، برگزاری جشنواره‌ها، تقویت مشارکت محلی و آموزش‌های فرهنگی به عنوان عوامل تسریع‌کننده توسعه کسب‌وکارهای گردشگری تأکید کرده‌اند. در این راستا، حسینی عسکرآبادی (۲۰۲۵) نشان داد که کارآفرینی راهبردی در گردشگری ورزشی نیازمند برنامه‌ریزی دقیق، توسعه منابع انسانی، تقویت زیرساخت‌ها، بازاریابی هدفمند و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین است. همچنین، نصیرایی و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان «نقش گردشگری ورزشی در توسعه کارآفرینی استان هرمزگان» اثبات کردند که توسعه گردشگری ورزشی می‌تواند به شکل مؤثری به کارآفرینی و اشتغال‌زایی در استان هرمزگان کمک کند. بر این اساس،

-
1. Vasanicova
 2. Ik & Azeez
 3. Yakushev
 4. Wickramaratne & Kumari
 5. Bai
 6. Anđelković

کاربست آموزش‌های کارآفرینی، مدیریت مؤثر و حمایت‌های سیاست‌گذارانه دولتی برای توسعه گردشگری ورزشی و ارتقای ظرفیت‌های کارآفرینی ضروری به نظر می‌رسد. جمع‌بندی مطالعات پیشین نشان می‌دهد که هرچند اهمیت گردشگری ورزشی ساحلی و نقش آن در توسعه اقتصادی و کارآفرینی به‌طور گسترده مورد تأیید قرار گرفته است اما بخش عمده پژوهش‌ها نگاهی کلی‌نگر به موضوع داشته و کمتر به‌طور مشخص به عوامل مؤثر بر توسعه SMEs در گردشگری ورزشی ساحلی پرداخته‌اند. این خلأ علمی به‌ویژه در مناطق جزیره‌ای و ساحلی مانند جزیره کیش مشهود است؛ منطقه‌ای که با برخورداری از منابع طبیعی منحصربه‌فرد، موقعیت جغرافیایی استراتژیک و زیرساخت‌های ورزشی و تفریحی، ظرفیت بالایی برای تبدیل شدن به قطب گردشگری ورزشی در منطقه دارد. از این رو، شناسایی و اولویت‌بندی نظام‌مند عوامل مؤثر بر توسعه SMEs در گردشگری ورزشی ساحلی، ضرورتی انکارناپذیر است. پژوهش حاضر با تمرکز بر این شکاف پژوهشی و استفاده از رویکرد AHP می‌کوشد تا بینشی علمی برای توسعه پایدار و ارتقای کیفیت کسب‌وکارهای گردشگری ورزشی ساحلی فراهم آورد.

روش‌شناسی

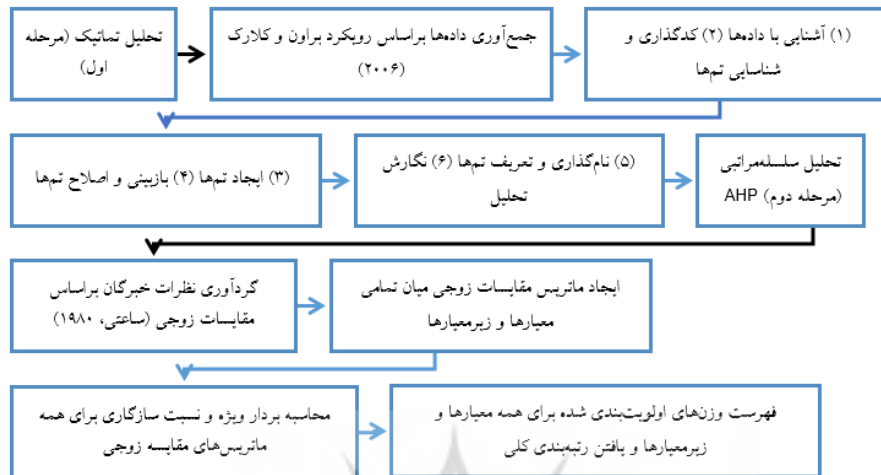
پژوهش حاضر از یک رویکرد تلفیقی بهره می‌برد و بر دو روش تحلیل تماتیک و تحلیل سلسله‌مراتبی (AHP) استوار است. در گام نخست، از مصاحبه‌های تخصصی نیمه‌ساختاریافته با خبرگان استفاده شد و با بهره‌گیری از روش تحلیل تماتیک، عوامل مؤثر بر توسعه کسب‌وکارهای کوچک و متوسط (SMEs) شناسایی و نهایی شدند. تحلیل تماتیک یکی از روش‌های پرکاربرد در تحلیل داده‌های کیفی است که بر پایه متونی نظیر مصاحبه‌ها و ادبیات موجود اجرا می‌شود. این روش، علاوه بر فراهم آوردن امکان مطرح کردن پرسش‌های از پیش طراحی شده به منظور تحقق اهداف پژوهش، امکان پیگیری جریان گفتگو و بیان آزادانه دیدگاه‌ها و تجربیات مشارکت‌کنندگان را نیز فراهم می‌سازد (اسپارکس و اسمیت^۱، ۲۰۱۳). این رویکرد امکان سازمان‌دهی داده‌های پراکنده، شناسایی الگوهای معنادار و تبدیل داده‌های کیفی به داده‌های کمی را فراهم می‌کند. در این فرآیند،

پژوهشگر مضامین مشترک شامل موضوعات، ایده‌ها و الگوهایی را که به طور مکرر تکرار می‌شوند، استخراج می‌کند (کالفیلد^۱، ۲۰۱۹).

تکنیک‌های متعددی برای انجام تحلیل تماتیک وجود دارد اما رایج‌ترین آن، فرآیند شش مرحله‌ای براون و کلارک^۲ (۲۰۰۶) است که به دلیل جامعیت و انعطاف‌پذیری بالا، مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است. این شش مرحله شامل آشنایی اولیه با داده‌ها، کدگذاری، ایجاد و تولید مضامین، بازبینی مضامین، تعریف و نام‌گذاری مضامین و نگارش نهایی است و به پژوهشگر امکان می‌دهد داده‌های کیفی را به طور سیستماتیک تحلیل کرده و مضامین معنادار را با دقت و انسجام استخراج نماید. در گام دوم، از تکنیک تحلیل سلسله‌مراتبی (AHP) برای ارزیابی معیارها و تعیین اهمیت نسبی آن‌ها استفاده شد. بدین منظور، یک مدل سلسله‌مراتبی سه‌سطحی توسعه یافت که اهداف، معیارها و زیرمعیارهای مؤثر بر شرکت‌های کوچک و متوسط (SMEs) را پوشش می‌دهد. در این مرحله، مقایسات زوجی بر اساس پرسشنامه‌ای ساختاریافته که در ژوئن ۲۰۲۵ مجدداً در اختیار همان گروه خبرگان قرار گرفت، انجام پذیرفت. این رویکرد طی دهه‌های گذشته به دلیل سادگی، انسجام و ساختار منطقی، به طور گسترده در مطالعات پژوهشگران مورد استفاده قرار گرفته است (لیو و همکاران، ۲۰۱۴). همچنین در مقایسه با روش‌های جایگزین، مانند ANP، AHP به دلیل دقت بالا در میان پژوهشگران رشته‌های مختلف ترجیح داده می‌شود (خان و علی^۳، ۲۰۲۰). مطالعات نشان می‌دهند که AHP در صنعت گردشگری نیز کارآمد بوده و قادر است مسائل پیچیده این حوزه را به مدلی ساده، قابل فهم و انعطاف‌پذیر تبدیل نماید (کراچ^۴، ۲۰۱۰). افزون بر این، برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در این مرحله نرم‌افزار Expert Choice 11 مورد استفاده قرار گرفت. شکل ۱ چارچوب پیشنهادی پژوهش را در ارتباط با روش‌شناسی گام‌به‌گام نشان می‌دهد.

-
1. Caulfield
 2. Braun & Clarke
 3. Khan & Ali
 4. Crouch

شكل ۱. چارچوب روش شناسي پژوهش

مأخذ: یافته‌های پژوهش

تعيين حجم نمونه اين پژوهش براساس دستورالعمل‌هاي معتبر براي انتخاب خبرگان انجام شد. پژوهش‌هاي پيشين نشان مي‌دهند كه گروه خبرگان ۵ تا ۱۵ نفره براي مطالعات كيفي مناسب است (نوواكوسكي و ولارا، ۲۰۰۸). بر اين اساس، گروه خبرگان پژوهش حاضر، شامل ۱۵ نفر بود كه امکان گرد آوري ديدگاه‌هاي متنوع و جامع را فراهم آورد (جدول ۱). براي انتخاب شركت كنندگان از روش نمونه گيري هدفمند استفاده شد. براي نمونه، داشتن پيشينه دانشگاهي به عنوان حداقل معيار مشاركت خبرگان در اين پژوهش در نظر گرفته شد؛ در اين راستا، سابقه مستند در انتشارهاي علمي، توليدات پژوهشي يا تجارب عملي به عنوان شاخصي براي تأييد شايستگي و ارتباط آنها با اهداف پژوهش مورد ارزيابي قرار گرفت. بدین ترتیب، اطمینان حاصل شد که هر شرکت کننده از دانش نظری و عملی کافی برای مشارکت در مطالعه برخوردار است. این رویکرد به منظور اطمینان از ارائه نظرات جامع و آگاهانه توسط خبرگان منتخب اتخاذ شد تا نتایج تحقیق از اعتبار و روایی بیشتری برخوردار باشد (جدول ۱).

جدول ۱. ویژگی جمعیت شناختی شرکت کنندگان در پژوهش

کد خبره	تحصیلات	موقعیت شغلی	سابقه شغلی (سال)	شیوه مشارکت
E1	دکتری مدیریت ورزشی	پژوهشگر دانشگاهی	۹ سال	مصاحبه و پرسشنامه آنلاین
E2	دکتری مدیریت ورزشی	پژوهشگر دانشگاهی	۸ سال	مصاحبه و پرسشنامه آنلاین
E3	دکتری مدیریت ورزشی	مشاور گردشگری ورزشی	۱۱ سال	مصاحبه و پرسشنامه آنلاین
E4	دکتری مدیریت ورزشی	مدیر بازاریابی ورزشی	۸ سال	مصاحبه و پرسشنامه آنلاین
E5	دکتری مدیریت گردشگری	پژوهشگر دانشگاهی	۱۲ سال	مصاحبه حضوری و پرسشنامه آنلاین
E6	دکتری مدیریت گردشگری	مشاور کسب و کار گردشگری	۱۰ سال	مصاحبه حضوری و پرسشنامه آنلاین
E7	دکتری مدیریت گردشگری	مدیر محیط زیست و توسعه پایدار	۱۲ سال	مصاحبه حضوری پرسشنامه آنلاین
E8	دکتری مدیریت اقتصاد	مشاور سرمایه گذاری	۹ سال	مصاحبه و پرسشنامه آنلاین
E9	دکتری مدیریت اقتصاد	پژوهشگر دانشگاهی	۹ سال	مصاحبه و پرسشنامه آنلاین
E10	دکتری مدیریت اقتصاد	عضو انجمن اقتصاد ایران	۲۰ سال	مصاحبه و پرسشنامه آنلاین
E11	کارشناسی ارشد کارآفرینی	مشاور استارت‌آپ‌های ورزشی	۸ سال	مصاحبه و پرسشنامه آنلاین
E12	کارشناسی ارشد کارآفرینی	مدیر امور کارآفرینی	۱۰ سال	مصاحبه و پرسشنامه آنلاین
E13	کارشناسی ارشد کارآفرینی	مدیر امور کارآفرینی	۸ سال	مصاحبه و پرسشنامه آنلاین
E14	دکتری مهندسی شهرسازی	کارشناس توسعه شهری	۱۱ سال	مصاحبه آنلاین
E15	دکتری مدیریت بازرگانی	کارشناس پروژه‌های شهری	۱۱ سال	مصاحبه آنلاین

مأخذ: یافته‌های پژوهش

یافته‌ها

در مرحله نخست، برای شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه کسب و کارهای کوچک و متوسط (SMEs)، از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته و روش تحلیل تماتیک استفاده شد. پرسش‌های کلی تدوین شده و راهنمای مصاحبه در چارچوب یک پروژه پژوهشی جامع طراحی گردید. پرسش‌های اصلی مصاحبه شامل موارد زیر بودند و به تدریج، سؤالات فرعی تر براساس روند مصاحبه توسعه یافتند:

- ۱) به نظر شما مهم‌ترین عوامل موفقیت کسب و کارهای کوچک و متوسط در حوزه گردشگری ورزشی ساحلی کدام‌اند؟
- ۲) چه موانع یا چالش‌هایی بیشترین تأثیر را بر توسعه این کسب و کارها دارند؟
- ۳) از دیدگاه شما، الزامات پایداری و بهبود توسعه کسب و کارهای کوچک و متوسط کدام‌اند؟

مصاحبه‌ها با ۱۵ کارشناس منتخب، شامل متخصصان مدیریت ورزشی و گردشگری، مدیران اجرایی سازمان‌های مرتبط و کارآفرینان فعال در حوزه گردشگری ورزشی ساحلی، طی بازه زمانی اردیبهشت تا خرداد ۱۴۰۴ انجام شد. سابقه حرفه‌ای مشارکت کنندگان حداقل شش سال تعیین شد تا اطمینان حاصل شود که افراد منتخب دارای تجربه کافی و درک مناسب از محیط کسب و کار در گردشگری ورزشی، به‌ویژه گردشگری ورزشی ساحلی هستند (جدول ۱). مصاحبه‌ها با هماهنگی قبلی برگزار شد و به‌طور متوسط هر مصاحبه ۴۵ تا ۶۰ دقیقه به طول انجامید. همزمان، مبانی نظری و پیشینه پژوهش به‌طور نظام‌مند بررسی شد تا با ترکیب مفاهیم موجود، تجارب پژوهشگر و دیدگاه‌های خبرگان، زمینه لازم برای مراحل بعدی تحلیل داده‌ها فراهم گردد. پس از اتمام هر مصاحبه، متن کامل آن پیاده‌سازی و با دقت مرور شد تا بخش‌های مرتبط با پرسش‌های اصلی پژوهش شناسایی گردند. در مرحله بعد، کدگذاری اولیه انجام شد و مفاهیم همسو با اهداف تحقیق استخراج شدند. در گام سوم، با تحلیل و تلفیق کدهای توصیفی، تم‌های پایه شکل گرفتند. گام چهارم به بازبینی و ارزیابی تم‌ها اختصاص یافت تا اعتبار آن‌ها مورد تأیید قرار گیرد. در گام پنجم، هر تم تعریف و نام‌گذاری شد تا به‌روشنی بیانگر الگو یا مفهوم نمایانگر باشد. در نهایت، داده‌های کیفی پردازش شده مورد تفسیر و تحلیل قرار گرفتند. برآیند این فرآیند منجر به شناسایی و

طبقه‌بندی پنج مقوله اصلی و ۱۷ زیرمقوله به‌عنوان عوامل مؤثر بر توسعه کسب‌وکارهای گردشگری ورزشی ساحلی گردید (جدول ۲).

جدول ۲. مضامین استخراج شده در پژوهش

تم‌های پایه	تم‌های سازمان‌دهنده
۱. جذب سرمایه‌گذاری خارجی و بین‌منطقه‌ای در بخش گردشگری ورزشی	
۲. تدوین قوانین حمایتی اعتباری و تسهیلاتی برای کارآفرینان محلی	اقتصاد و تأمین مالی
۳. ایجاد مشوق‌های مالی و اعتباری برای کسب‌وکارهای کوچک ورزشی	
۱. تقویت همکاری بین نهادهای دولتی، خصوصی و سمن‌ها	
۲. یکپارچه‌سازی برنامه‌ریزی منطقه‌ای با اسناد توسعه گردشگری ملی	حکمرانی چندسطحی و هم‌افزایی بین بخشی
۳. تسهیل مشارکت فعال جوامع محلی در فرآیندهای تصمیم‌گیری	
۴. راه‌اندازی سازوکارهای تعاملی برای اشتراک‌گذاری داده‌های گردشگری ورزشی	
۱. برندسازی مبتنی بر فرهنگ منطقه	
۲. استفاده از پلتفرم‌های دیجیتال برای بازاریابی هدفمند	بازاریابی و زنجیره ارزش
۳. شبکه‌سازی کسب‌وکارهای مکمل در زنجیره گردشگری ورزشی (مانند حمل‌ونقل، اقامت، تغذیه)	
۱. توسعه زیرساخت‌های ورزشی و خدماتی با فناوری سبز	
۲. مدیریت فصلی تقاضا از طریق گردشگری هدفمند	
۳. تدوین پروتکل‌های ایمنی برای ورزش‌های آبی و فعالیت‌های ماجراجویانه	ایمنی، ریسک و تاب‌آوری
۴. توسعه طرح‌های مدیریت بحران ساحلی (مثلاً در برابر حوادث طبیعی چون طوفان یا همه‌گیری‌ها مانند کوید-۱۹).	
۱. مدیریت ظرفیت برد سواحل	
۲. پایش اثرات اکولوژیک گردشگری ورزشی در نواحی حساس ساحلی	جنبه‌های زیست‌محیطی
۳. طراحی و پیاده‌سازی راهنمایی‌های محیط زیستی برای اپراتورهای ورزشی	

مأخذ: یافته‌های پژوهش

برای اعتباربخشی به نتایج پژوهش حاضر، بررسی روایی و پایایی یافته‌ها (مصاحبه‌ها) ضروری بود. روایی پژوهش از طریق مصاحبه با اساتید دانشگاه و خبرگان حوزه کسب‌وکار

گردشگری ورزشی تأمین شد. علاوه بر این، فرآیند پژوهش توسط دو تن از اساتید مورد بررسی و بازبینی قرار گرفت و پس از اعمال اصلاحات لازم، تأیید شد. برای سنجش پایایی مصاحبه‌ها از روش توافق درون‌گروهی استفاده شد. در این راستا، یک کارشناس فارغ‌التحصیل دکتری مدیریت ورزشی که پژوهشگر در حوزه گردشگری ورزشی ساحلی و دارای سابقه عملی در این زمینه بود، به‌عنوان کدگذار دوم مشارکت نمود. میزان توافق و عدم توافق در کدگذاری‌ها طی یک بازه زمانی مشخص محاسبه شد و به‌عنوان شاخص ثبات پژوهش مورد استفاده قرار گرفت. درصد توافق درون‌گروهی به‌عنوان شاخص پایایی تحلیل از طریق فرمول مربوطه محاسبه شد. براساس استانداردهای رایج، مقدار معمول ضریب پایایی در اغلب پژوهش‌ها بین ۸۰ تا ۱۰۰ درصد گزارش می‌شود و در صورتی که این مقدار به کمتر از ۷۰ درصد برسد، تفسیر داده‌ها با مشکل مواجه خواهد شد. مطابق با جدول ۳ و فرمول محاسبه‌شده، میزان پایایی بین دو کدگذار در این پژوهش برابر با ۸۸/۵۲ درصد بود؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که پایایی تحلیل مصاحبه‌ها مورد تأیید است.

جدول ۳. نتایج بررسی پایایی بین دو کدگذار

شماره مصاحبه	تعداد کل داده‌ها	تعداد توافق‌ها	پایایی میان کدگذار (%)
۴	۱۹	۹	۹۵%
۷	۲۵	۱۰	۸۰%
۱۱	۱۷	۸	۹۴%
کل	۶۱	۲۷	۸۸/۵۲%

مأخذ: یافته‌های پژوهش

در مرحله بعد، روش تحلیل سلسله‌مراتبی (AHP) اجرا شد. این فرآیند شامل مراحل زیر بود:

- ۱) شناسایی مجموعه‌ای از عوامل مرتبط با توسعه کسب‌وکارهای کوچک و متوسط (SMEs) در حوزه گردشگری ورزشی ساحلی از طریق مرور جامع ادبیات و بهره‌گیری از دیدگاه خبرگان (با استفاده از روش تحلیل تماتیک).
- ۲) طراحی پرسشنامه‌های مقایسه‌های زوجی با راهنمایی متخصصان گردشگری و گردآوری داده‌ها براساس مقیاس ساعتی (ساعتی، ۱۹۸۰) (جدول ۴).

۳) محاسبه پاسخ‌های تجمیعی با استفاده از میانگین هندسی مقادیر مقایسه‌های زوجی ارائه‌شده توسط خبرگان.

گروه خبرگان پژوهش در این مرحله متشکل از ۱۳ نفر از میان ۱۵ نفر منتخب در مرحله اولیه مطالعه بود (جدول ۱). گردآوری داده‌ها در این مرحله تیرماه ۱۴۰۴ انجام گرفت. انتخاب خبرگان براساس تخصص آنان در حوزه‌های مرتبط با توسعه کسب‌وکارهای گردشگری ورزشی ساحلی و همچنین توانایی مشارکت در اجرای روش AHP صورت پذیرفت. این فرآیند انتخاب، نقشی اساسی در تضمین انسجام، ارتقای سطح توافق و بهبود کیفیت داده‌های به‌دست‌آمده از مرحله نخست ایفا نمود. هدف اصلی از این انتخاب، نمایندگی طیفی متنوع از دیدگاه‌های علمی، صنعتی و سیاست‌گذاری در چارچوب موضوع پژوهش بود. پاسخ‌هایی با استفاده از میانگین هندسی مقادیر مقایسه‌های زوجی ارائه‌شده توسط خبرگان محاسبه شد. با توجه به ویژگی‌های زمینه‌ای مطالعه و محدودیت حجم نمونه، نتایج از نظر آماری قابل تعمیم نیستند؛ با این حال، اهمیت یافته‌ها عمدتاً در قابلیت انتقال آن‌ها نهفته است زیرا چارچوب ارائه‌شده می‌تواند توسط سایر اقتصادهای در حال توسعه در شرایط مشابه بازتولید شود (ان‌وورو^۱، ۲۰۲۳). شایان ذکر است از شاخص‌های سازگاری تصادفی (RCL)، شاخص سازگاری (CI) و نسبت سازگاری (CR) برای تعیین اهمیت نسبی هر عامل و ارزیابی قابلیت اعتماد ماتریس‌های مقایسه استفاده شد.

جدول ۴. مقادیر ترجیحات مقایسات زوجی (AHP)

تعاریف مقیاس	اعداد فازی مثلثی	عدد فازی
اهمیت برابر	(۱،۱،۱)	۱
اهمیت کمتر تا متوسط	(۱،۲،۳)	۲
تا حد متوسط مهمتر	(۲،۳،۴)	۳
مهم تا نسبتاً مهم	(۳،۴،۵)	۴
نسبتاً مهمتر	(۴،۵،۶)	۵
مهمتر تا بسیار مهم	(۵،۶،۷)	۶
بسیار مهمتر	(۶،۷،۸)	۷
بسیار مهم تا فوق‌العاده مهم	(۷،۸،۹)	۸
فوق‌العاده مهمتر	(۸،۹،۹)	۹

مأخذ: یافته‌های پژوهش

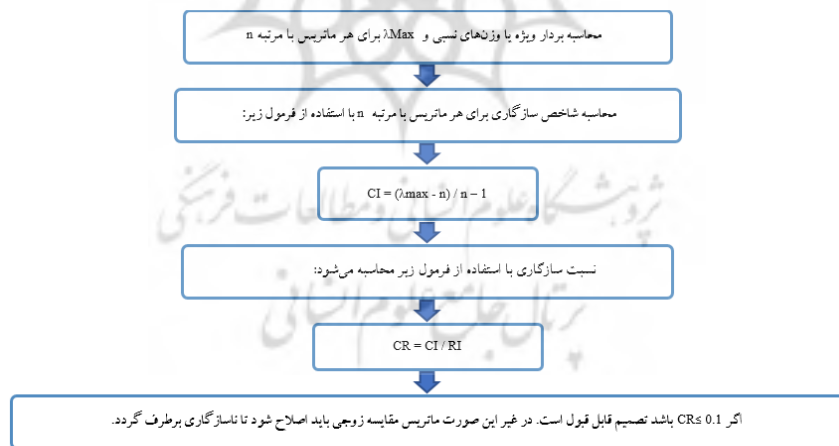
در محاسبه نسبت سازگاری، دستورالعمل‌های ارائه شده در شکل ۲ نیز رعایت گردید. همچنین ساعتی (۲۰۰۸) میانگین شاخص‌های سازگاری تصادفی (RI) را براساس ماتریس‌های حاصل از تولید تصادفی به‌عنوان مقادیر مرجع معرفی کرده است (جدول ۵). علاوه بر این، معیارها و زیرمعیارها ارزیابی و اهمیت نسبی آن‌ها از طریق روش AHP تعیین شد. جدول ۵ وزن‌های هر دسته و زیردسته را همراه با مقدار CR ماتریس ترکیبی نشان می‌دهد و اولویت‌بندی عوامل کلیدی براساس بازخورد تجمیعی ارائه شده است. وزن‌های کل استخراج شده از روش AHP رتبه‌بندی نهایی عوامل را مشخص می‌کنند و برای محاسبه وزن کل، وزن‌های دسته‌ای هر عامل در وزن نسبی آن ضرب شده‌اند.

جدول ۵. مقادیر میانگین سازگاری ماتریس‌های تصادفی (مقادیر RI)

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
RI	۰	۰	۰/۵۸	۰/۹۰	۱/۱۲	۱/۲۴	۱/۳۲	۱/۴۱	۱/۴۵	۱/۴۹

مأخذ: یافته‌های پژوهش

شکل ۲. فرآیند محاسبه نسبت سازگاری در AHP

مأخذ: یافته‌های پژوهش

نتایج نشان داد که عوامل اقتصادی و تأمین مالی به‌عنوان اولویت اصلی شناسایی شدند و تأثیر قابل توجهی بر توسعه کسب و کارهای گردشگری ورزشی ساحلی دارند. در این میان،

جذب سرمایه‌گذاری خارجی و بین‌منطقه‌ای در بخش گردشگری ورزشی با وزن کل ۲۰/۱٪ در رتبه نخست قرار گرفت. پس از آن، تدوین قوانین حمایتی اعتباری و تسهیلاتی برای کارآفرینان محلی با وزن کل ۱۸٪ در رتبه دوم و ایجاد مشوق‌های مالی و اعتباری برای کسب‌وکارهای کوچک ورزشی با وزن کل ۱۶/۷٪ در رتبه سوم جای گرفتند. در ادامه، ابعاد حکمرانی چندسطحی، به‌ویژه تقویت همکاری میان نهادهای دولتی، بخش خصوصی و سازمان‌های مردم‌نهاد با وزن کل ۱۰/۴٪ در رتبه چهارم قرار گرفت. این یافته اهمیت همکاری بین نهادها را به‌عنوان یکی از پیش‌شرط‌های توسعه کسب‌وکارهای گردشگری ورزشی ساحلی برجسته می‌سازد. علاوه بر این، سایر جنبه‌ها نظیر بازاریابی، ایمنی و ملاحظات محیط‌زیستی نیز در توسعه کسب‌وکارهای کوچک و متوسط نقش داشتند؛ هرچند وزن آن‌ها در مقایسه با عوامل اقتصادی و حکمرانی چندسطحی کمتر بود. جزئیات کامل و رتبه‌بندی تمامی دسته‌ها و زیرمجموعه‌ها در جدول ۶ ارائه شده است.

جدول ۶. اولویت‌بندی و وزن‌دهی نهایی عوامل مؤثر بر توسعه (SMEs)

معیارها	وزن معیارها	رتبه معیارها	نسبت سازگاری	زیرمعیارها	وزن نسبی	رتبه نسبی	وزن کل	رتبه کل	نسبت سازگاری
اقتصادی و تأمین مالی	۰/۴۵۵	۱	CR= /03 ^۵ CI= /04 λ_{max} =۵/1۶	جذب سرمایه‌گذاری خارجی ^۱	۰/۳۶۶	۱	۰/۲۰۱	۱	CR=000 ^۶
				تدوین قوانین حمایتی ^۲	۰/۳۲۸	۲	۰/۱۸۰	۲	CI=0004
				مشوق‌های مالی و اعتباری ^۳	۰/۳۰۵	۳	۰/۱۶۷	۳	λ_{max} =0008
حکمرانی چندسطحی و هم‌افزایی درون‌بخشی	۰/۲۳۴	۲		همکاری بین بخشی ^۱	۰/۵۳۱	۱	۰/۱۰۴	۴	CR=044
				یکپارچه‌سازی برنامه‌ریزی ^۲	۰/۲۲۵	۲	۰/۰۴۴	۶	CI=04
				مشارکت جوامع محلی ^۳	۰/۱۶۴	۳	۰/۰۳۲	۹	λ_{max}
				اشتراک‌گذاری داده‌ها ^۴	۰/۰۸۰	۴	۰/۰۱۶	۱۳	=4/12
بازاریابی و زنجیره ارزش	۰/۱۶۴	۳		برندسازی فرهنگی ^۱	۰/۵۳۹	۱	۰/۰۷۲	۵	CR=08 ^۶
				پلتفرم‌های دیجیتال ^۲	۰/۲۸۹	۲	۰/۰۳۹	۸	CI=0 ^۵
				شبکه‌سازی کسب‌وکارها ^۳	۰/۱۷۱	۳	۰/۰۲۳	۱۱	$\lambda_{max} =3/1$
ایمنی، ریسک و تاب‌آوری	۰/۰۹۷	۴		زیرساخت‌های سبز ^۱	۰/۴۹۲	۱	۰/۰۴۳	۷	CR=044
				مدیریت فصلی ^۲	۰/۳۰۶	۲	۰/۰۲۷	۱۰	CI=04
				پروتکل‌های ایمنی ^۳	۰/۰۱۲۹	۳	۰/۰۱۱	۱۴	λ_{max}
				مدیریت بحران ساحلی ^۴	۰/۰۷۳	۴	۰/۰۰۶	۱۶	=4/12
زیست‌محیطی	۰/۰۵۰	۵		مدیریت ظرفیت برد سواحل ^۱	۰/۶۳۴	۱	۰/۰۲۲	۱۲	CR=0 ^۶ 8
				پایش اثرات اکولوژیکی ^۲	۰/۲۳۲	۲	۰/۰۰۸	۱۵	CI=04
				راهنمایی‌های محیط‌زیستی ^۳	۰/۱۳۵	۳	۰/۰۰۵	۱۷	

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر توسعه کسب‌وکارهای کوچک و متوسط (SMEs) در گردشگری ورزشی ساحلی جزیره کیش انجام شد و نشان داد که توسعه این کسب‌وکارها بر پنج مؤلفه اصلی و هفده مقوله نظام‌مند استوار است: عوامل اقتصادی و تأمین مالی؛ حکمرانی چندسطحی و هم‌افزایی بین‌بخشی؛ بازاریابی و زنجیره ارزش؛ ریسک، ایمنی و تاب‌آوری؛ و جنبه‌های زیست‌محیطی. این مؤلفه‌ها، چارچوبی منسجم برای درک پویایی‌های توسعه کسب‌وکارهای گردشگری ورزشی ساحلی فراهم می‌آورند و پیامدهای علمی و عملی مهمی دارند. از نظر اقتصادی، جذب سرمایه‌گذاری خارجی و بین‌منطقه‌ای به‌عنوان مهم‌ترین عامل مؤثر بر توسعه SMEs شناخته شد و این یافته با تحقیقات بین‌المللی هم‌راستا است (ژانگ^۱ و همکاران، ۲۰۲۴؛ مجمع جهانی اقتصاد^۲، ۲۰۲۵). همچنین تدوین سیاست‌های حمایتی، ارائه اعتبارات و مشوق‌های مالی ویژه برای کارآفرینان محلی، زمینه تقویت مزیت رقابتی و پایداری اقتصادی کسب‌وکارها را فراهم می‌کند (سانتوس^۳ و همکاران، ۲۰۲۲). این امر نشان می‌دهد که مؤلفه‌های اقتصادی، به‌عنوان نقطه آغاز، می‌توانند سایر ابعاد توسعه گردشگری ورزشی ساحلی را نیز تسهیل کنند و علاوه بر ارتقای کیفیت خدمات، عملکرد سایر مؤلفه‌ها مانند بازاریابی، تاب‌آوری و حکمرانی را نیز تقویت می‌کند.

یافته مهم دیگر این پژوهش نشان داد که حکمرانی چندسطحی و هم‌افزایی بین‌بخشی نیز نقش محوری در توسعه کسب‌وکارهای ESMS دارد. در این چارچوب همکاری میان نهادهای دولتی، بخش خصوصی و سازمان‌های مردم‌نهاد، یکپارچه‌سازی برنامه‌ریزی منطقه‌ای با اسناد ملی و مشارکت محلی در تصمیم‌گیری، موجب افزایش اثرگذاری سیاست‌ها و ارتقای کیفیت خدمات گردشگری می‌شود. این یافته با تحقیقات بین‌المللی

1. Zhong
2. World Economic Forum
3. Santos

هم‌راستا است (پیرا^۱ و همکاران، ۲۰۲۲؛ دل باریو و پرادوس پنا^۲، ۲۰۱۹). به‌ویژه، مدیریت داده‌های گردشگری و بهره‌گیری از اطلاعات معنادار، امکان تصمیم‌گیری آگاهانه و ارتقای عملکرد کسب‌وکارهای کوچک و متوسط را فراهم می‌کند (کمیسون اروپا، ۲۰۲۵). می‌توان اذعان داشت که حکمرانی چندسطحی نه‌تنها زمینه تصمیم‌گیری‌های راهبردی را فراهم می‌کند بلکه ظرفیت SMEs را برای پاسخ سریع به تغییرات بازار و بحران‌ها را نیز افزایش می‌دهد.

همچنین نتایج این پژوهش حاکی از آن است که بازاریابی و زنجیره ارزش به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های کلیدی توسعه SMEs در گردشگری ورزشی ساحلی، نقش استراتژیک دارد. این یافته با پژوهش‌های پیشین هم‌راستا است که نشان می‌دهند عوامل برندسازی مبتنی بر فرهنگ منطقه‌ای، استفاده از پلتفرم‌های دیجیتال و شبکه‌سازی میان کسب‌وکارهای مکمل موجب افزایش تعامل با گردشگران، ارتقای تجربه مشتری و تقویت رقابت‌پذیری کسب‌وکارها می‌شوند (نوتی^۳ و همکاران، ۲۰۲۴؛ تاج‌ددینی و همکاران، ۲۰۱۹؛ مازور^۴، ۲۰۲۳). از طرف دیگر، بهره‌گیری هوشمندانه از پلتفرم‌های دیجیتال، مانند رسانه‌های اجتماعی و ابزارهای رزرو آنلاین به SMEs اجازه می‌دهد تا تعامل مستقیم و فوری با مشتریان برقرار کنند و تجربه گردشگران را بهبود بخشند (تریسیک^۵، ۲۰۲۴؛ سلیم اسماعیل و همکاران، ۲۰۲۵). در واقع مؤلفه بازاریابی و زنجیره ارزش نقش پیوند میان سایر عوامل توسعه، به‌ویژه مؤلفه اقتصادی و حکمرانی مشارکتی را برجسته می‌کند. بنابراین، این مؤلفه نه‌تنها به‌عنوان یک ابزار عملیاتی بلکه به‌عنوان عامل راهبردی کلیدی برای توسعه پایدار گردشگری ورزشی ساحلی عمل می‌کند.

یافته کلیدی دیگر پژوهش نشان داد که مؤلفه‌های ریسک، ایمنی و تاب‌آوری نقش محوری در پشتیبانی از عملکرد پایدار کسب‌وکارهای کوچک و متوسط گردشگری ورزشی ساحلی دارند. این عوامل شامل توسعه زیرساخت‌های ورزشی و خدماتی با فناوری سبز، مدیریت فصلی تقاضا و تدوین پروتکل‌های ایمنی و مدیریت بحران است. اقدامات، توانمندی کسب‌وکارها (SMEs) را در مواجهه با بلایای طبیعی، اختلالات فناوری و

-
1. Pereira
 2. Del Barrio-García & Prados-Peña
 3. Noti
 4. Mazur
 5. Trišić

تهدیدات اجتماعی افزایش می‌دهد (دنیلز و تیچاوا^۱، ۲۰۲۴). این یافته با مطالعات پیشین نیز هم‌راستا است و نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها و مدیریت ایمنی، تجربه گردشگران و پایداری اقتصادی را تضمین می‌کند (دونگ و همکاران، ۲۰۲۲؛ لیو و همکاران، ۲۰۲۵). از منظر مدیریتی، این نتایج بر ضرورت طراحی ایمنی چارچوب‌های جامع، اجرای برنامه‌های مدیریت بحران و سرمایه‌گذاری هدفمند در زیرساخت‌ها تأکید دارد. همچنین، تلفیق این اقدامات با سایر مؤلفه‌های توسعه، مانند حکمرانی چندسطحی و بازاریابی، می‌تواند مزیت رقابتی و پایداری اقتصادی SMEs را به حداکثر برساند.

یکی از یافته‌های برجسته پژوهش حاضر، نقش تعیین‌کننده مؤلفه‌های زیست‌محیطی در توسعه پایدار کسب‌وکارهای کوچک و متوسط (SMEs) گردشگری ورزشی ساحلی است. این مؤلفه‌ها شامل مدیریت ظرفیت برد سواحل، پایش اثرات اکولوژیک و تدوین راهنمایی‌های محیط زیستی برای اپراتورهای ورزشی هستند. به‌ویژه، مدیریت ظرفیت برد سواحل از اهمیت استراتژیک برخوردار است، زیرا فشار بیش‌ازحد گردشگری نه‌تنها می‌تواند به تخریب زیست‌بوم ساحلی منجر شود بلکه رضایت گردشگران و تداوم فعالیت SMEs را نیز به خطر می‌اندازد (ژو و لی^۲، ۲۰۲۵؛ ونداریکس^۳ و همکاران، ۲۰۲۳).

این نتایج با پژوهش‌های پیشین هم‌راستا است و تأکید می‌کند که اجرای سیاست‌های زیست‌محیطی و شیوه‌های کسب‌وکار کم‌کربن، حفاظت از محیط زیست را تضمین کرده و مسیر توسعه پایدار SMEs را هموار می‌کند (OECD، ۲۰۲۵؛ پانایوتو^۴، ۲۰۱۶؛ آدام^۵ و همکاران، ۲۰۲۲). از منظر عملی، یافته‌ها ضرورت طراحی چارچوب‌های عملیاتی برای مدیریت ظرفیت سواحل و راهنمایی‌های محیط زیستی را برجسته می‌سازد و نشان می‌دهد که تلفیق این اقدامات با سایر مؤلفه‌های توسعه مانند حکمرانی چندسطحی، بازاریابی و زنجیره ارزش و تقویت مهارت‌های مدیریت کسب‌وکار می‌تواند اثرگذاری آن‌ها را به حداکثر برساند.

براساس یافته‌های پژوهش، مالکان و مدیران کسب‌وکارهای گردشگری ورزشی ساحلی جزیره کیش می‌توانند با تمرکز بر مجموعه‌ای از ابعاد کلیدی، توسعه پایدار و مزیت رقابتی

-
1. Daniels & Tichaawa
 2. Xu & Li
 3. Vandarakis
 4. Panayotou
 5. Adam

کسب و کارهای کوچک و متوسط را تضمین کنند. به طور مشخص، جذب سرمایه گذاری داخلی و بین‌المللی، به‌ویژه در پروژه‌هایی مانند مراکز آموزش ورزش‌های آبی و تجهیزات هوشمند، می‌تواند کیفیت خدمات و زیرساخت‌ها را به‌طور قابل توجهی ارتقاء دهد و در کنار آن، چارچوب‌های قانونی شفاف و مشوق‌های مالی مناسب، تعامل اثربخش با سرمایه‌گذاران منطقه‌ای و بین‌المللی به‌ویژه کشورهای حوزه خلیج فارس را تسهیل می‌کند. علاوه بر این، حکمرانی چندسطحی و همکاری بین‌بخشی میان نهادهای دولتی، بخش خصوصی و جامعه محلی، همراه با تعامل با فدراسیون‌ها و سازمان‌های گردشگری و ورزشی کشورهای منطقه، نه تنها تصمیم‌گیری‌های راهبردی را تقویت می‌کند بلکه ظرفیت دیپلماسی اقتصادی و ورزشی را نیز افزایش داده و امکان تبادل تجربه و استانداردهای بین‌المللی را فراهم می‌آورد. از سوی دیگر، بهره‌گیری از ویژگی‌های محیطی و فرهنگی جزیره، بازاریابی دیجیتال و شبکه‌سازی میان کسب و کارهای کوچک و متوسط، رقابت‌پذیری و جذب گردشگران را ارتقاء داده و فرصت همکاری با شرکت‌ها و سازمان‌های گردشگری کشورهای منطقه را ایجاد می‌کند. به موازات این موارد، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ایمن و کم‌کربن، تدوین پروتکل‌های ایمنی و آمادگی برای مواجهه با بحران‌های طبیعی و اجتماعی، تاب‌آوری بلندمدت کسب و کارها را تضمین می‌کند در حالی که مدیریت ظرفیت سواحل، کنترل تراکم گردشگران و ترویج شیوه‌های پایدار، حفاظت از محیط زیست حساس ساحلی را ممکن ساخته و مزیت رقابتی پایدار ایجاد می‌کند. در مجموع، تمرکز همزمان بر این ابعاد و بهره‌گیری از مصداق‌های واقعی، همراه با تقویت همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی، چارچوبی عملی برای توسعه پایدار، تاب‌آوری و مزیت رقابتی بلندمدت کسب و کارهای گردشگری ورزشی در جزیره کیش ارائه می‌دهد و مسیر روشنی برای مدیریت آینده این صنعت فراهم می‌آورد.

پژوهش حاضر با چند محدودیت مواجه است که توجه به آن‌ها در مطالعات آتی اهمیت دارد. نخست، بازه زمانی انجام مطالعه ممکن است دیدگاه‌ها و تجربیات شرکت‌کنندگان را تحت تأثیر نوسانات فصلی، تغییرات کوتاه‌مدت اقتصادی و شرایط متغیر بازار گردشگری قرار داده باشد؛ بنابراین، تعمیم یافته‌ها به سایر دوره‌های زمانی نیازمند احتیاط است. علاوه بر این، تمرکز نمونه‌ها بر سواحل جنوبی کشور، به‌ویژه جزیره کیش، محدودیت منطقه‌ای ایجاد کرده و قابلیت تعمیم نتایج به سایر مقاصد ساحلی را کاهش می‌دهد.

پژوهش‌های مقایسه‌ای در دیگر سواحل و بررسی شرایط محیطی کسب و کار، می‌تواند شناسایی دقیق‌تر عوامل مؤثر بر توسعه کسب و کارهای گردشگری ورزشی را تسهیل کند. یافته‌ها همچنین اهمیت اقتصاد و تأمین مالی را به‌عنوان محرک اصلی توسعه کسب و کارها برجسته می‌سازند؛ از این رو، مطالعات آتی می‌توانند بر طراحی و ارزیابی مدل‌های نوین تأمین مالی و مدیریت ریسک‌های مالی تمرکز کنند. افزون بر آن، بررسی تطبیقی مدل‌های حکمرانی چندسطحی در کشورهای همسایه که در حوزه گردشگری ورزشی ساحلی پیشرو هستند، ضمن شناسایی الگوهای موفق و چالش‌های مدیریتی، می‌تواند راهکارهای عملی برای توسعه پایدار این صنعت در ایران ارائه دهد.

تعارض منافع

تعارض منافی وجود ندارد.

سپاسگزاری

از همه کسانی که با همراهی خود انجام این پژوهش را ممکن ساختند، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌نمایم.

ORCID

Hesam Zare Khafri
Bahram Yousefi
Zohreh Hasani
Erfan Moradi
Tomaz Cater

<https://orcid.org/0009-0000-0321-3990>
<https://orcid.org/0000-0001-7947-0707>
<https://orcid.org/0000-0002-9786-2867>
<https://orcid.org/0000-0002-6400-8058>
<https://orcid.org/0000-0003-1256-4471>

References

- Andelković, Ž., Bratić, M., Stamenković, S., Pavlović, L. & Danković, G. (2023). The importance of youth sport camps for sustainable (tourism) development. *Facta Universitatis: Series Physical Education and Sport*, 21(1), 45 – 53. <https://doi.org/10.22190/fupes221221001a>
- Adam, A., Sam, T.H., Latif, K., Yusof, Y., Khan, Z., Ali Memon, D., & Abdul Kadir, A.Z. (2022). Review on advanced CNC controller for manufacturing in Industry 4.0. In *Enabling industry 4.0 through advances in manufacturing and materials: Selected articles from iM3F 2021* (pp. 261–269). Springer Nature Singapore. *Lecture Notes in Mechanical Engineering*

- Bai, X.F., Shin, H. & Lee, S. (2021). The impacts of the Winter Olympic Games on sport tourism: A systematic review. *J-Institute*, 6(1), 39–47. <https://doi.org/10.22471/kinesiology.2021.6.1.39>
- Berjozkina, G. (2022). Tourism seasonality in small island developing states: Evidence from Cyprus. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 14(5), 441–450. <https://doi.org/10.1108/WHATT-07-2022-0084>
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Caulfield, J. (2019). How to do thematic analysis | Step-by-step guide & examples. Scribbr. <https://www.scribbr.com/methodology/thematic-analysis>
- Crouch, G. (2010). Destination competitiveness: An analysis of determinant attributes. *Journal of Travel Research*, 50(1), 27–45. <https://doi.org/10.1177/0047287510362776>
- Daniels, T. & Tichaawa, T.M. (2024). The path to resilience in sport event tourism: South African stakeholder responses to a crisis. *Development Southern Africa*, 41(4), 795–809. <https://doi.org/10.1080/0376835X.2024.2350383>
- Del Barrio-García, S. & Prados-Peña, M. (2019). Do brand authenticity and brand credibility facilitate brand equity? The case of heritage destination brand extension. *Journal of Destination Marketing & Management*, 13, 10–23. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2019.05.002>
- Dong, E., Fan, B., Li, Y., Jin, J., Hu, H., Ma, Y., Zhang, Z., Xu, Q. & Zhu, C. (2022). Hainan sport tourism development—A SWOT analysis. *Sustainability*, 14(19), 12653. <https://doi.org/10.3390/su141912653>
- European Commission. (2025). Workshop on tourism data sharing, governance and integration. <https://reform-support.ec.europa.eu/enworo>, O.C. (2023). Application of Guba and Lincoln's parallel criteria to assess trustworthiness of qualitative research on indigenous social protection systems. *Qualitative Research Journal*, 23(4), 372–384. <https://doi.org/10.1108/QRJ-08-2022-0116>
- Endris, E. & Kassegn, A. (2022). The role of micro, small and medium enterprises (MSMEs) to the sustainable development of sub-Saharan Africa and its challenges: a systematic review of evidence from Ethiopia. *Journal of Innovation and Entrepreneurship* 11 (1) (2022) 20, <https://doi.org/10.1186/s13731-022-00221-8>.
- Franco-Riquelme, J.N. & Rubalcaba, L. (2021). Innovation and SDGs through social media analysis: Messages from fintech firms. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 7(3). <https://doi.org/10.3390/joitmc7030165>
- Gharibpoor, K., Safari, L., Nasiri Farsani, M. & Majedi, N. (2024). Systematic review: Developing sports tourism for sustainable economic development. *AI and Tech in Behavioral and Social Sciences*, 2(4), 1–10. <https://doi.org/10.61838/Kman.aitech.2.4.1>. [In Persian]
- Gholami, N., Mohamad Kazemi, R., Mohamad Mirzayi, R. & Hoseyni, S.R. (2023). The study of business models focusing on sports tourism.

- Quarterly Scientific Journal of Technical and Vocational University*, 20(2), 447-466. 10.48301/KSSA.2023.324929.1956 [In Persian]
- Giancotti, M., Mauro, M. & Giancotti, M. (2020). Building and improving the resilience of enterprises in a time of crisis: From a systematic scoping review to a new conceptual framework. *Economia Aziendale Online*, 11, 307–339. <http://dx.doi.org/10.13132/2038-5498/11.3.307-339>
- Guo, X., Chen, S. & Liu, C. (2025). Business environment optimization effects on enterprise environmental protection investment. *Finance Research Letters*, 71, 106423. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.106423>
- Guo, S.H. & Chen, Z. (2024). Development of coastal sports and leisure in China: Models, challenges, and trends. *Frontiers in Sport Research*, 6(3), 153–159. <https://doi.org/10.25236/FSR.2024.060322>
- Guo, S. (2024). Research on collaborative management of coastal sports tourism resources in Guangdong Province. *Academic Journal of Business & Management*, 6(9), 234–240. <https://doi.org/10.25236/AJBM.2024.060932>
- Heydari, J., Savadi, M. & Sayyabani, H.R. (2023). Identifying challenges facing the development of entrepreneurial businesses in Iran's sports tourism. *Contemporary Research in Sport Management*, 13(25), 115–129. 10.22084/SMMS.2022.23737.2808 [In Persian]
- Houston, J.R. (2018). The economic value of America's beaches—a 2018 update. *Shore & Beach*, 86(2), 3–13. <https://quoguebeaches.org/wp-content/uploads/2021/05>
- Hosseni Asgarabadi, M. (2025). Identifying indicators affecting strategic entrepreneurship in sports tourism in Golestan province. *Journal of Sport Marketing Studies*, 5(4), 59-81. 10.22034/SMS.2025.142305.1416 [In Persian]
- Hu, T. (2024). Coupling development of sports industry and tourism industry based on Internet of Things. *PLoS ONE*, 19(4), e0299080. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0299080>
- Ik, M. & Azeez, A.A. (2020). Organisational green behavioural change: The role of change management. *International Journal of Entrepreneurial Knowledge*, 8(1), 34–48. <https://doi.org/10.37335/ijek.v8i2.98>
- Intiar, S., Sirait, E., Wijaya, V., Adityaji, R. & Oktavio, A. (2023). Sport tourism as tourism development in the Lake Toba area in the Aquabike Jetski World Championship 2023. *Journal of Social Science Research*, 4(1), 1026–1036. <https://j-innovative.org/index.php/Innovative>
- Keskin, D., Wever, R. & Brezet, H. (2020). Product innovation processes in sustainability-oriented ventures: A study of effectuation and causation. *Journal of Cleaner Production*, 263, 121210. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.121210>
- Khan, A.U. & Ali, Y. (2020). Analytical hierarchy process (AHP) and analytic network process methods and their applications: A twenty-year review from 2000 to 2019. *International Journal of the Analytic Hierarchy Process*, 12(3), 369–404. <https://doi.org/10.13033/ijahp.v12i3.822>

- Liu, Z., Li, N. & Zhang, Y. (2025). The interaction between improvements of business environment, investor attention, and the high-quality development of tourism enterprise. *International Review of Economics and Finance*, 102, 104391. <https://doi.org/10.1016/j.iref.2025.104391>
- Li, J. & Li, Y. (2024). Digitalization, green transformation, and the high-quality development of Chinese tourism enterprises. *Finance Research Letters*, 66, 105588. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.105588>
- Liu, H., Yeh, Y. & Huang, J. (2014). Correlated analytic hierarchy process. *Mathematical Problems in Engineering*, 1–7. 1024-123X. <https://doi.org/10.1155/2014/961714>
- Lopez Diaz, A., Cunha, I., Pereira, L., Lopes Costa, R. & Gonçalves, R. (2022). Revisiting small- and medium-sized enterprises' innovation and resilience during COVID-19: The tourism sector. *Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*. 8(1), 1-21 <https://doi.org/10.3390/joitmc8010011>
- Mazur, V. (2023). Service quality management of hotel and restaurant enterprises. *Economic Discourse*, 1–2, 66–74. <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2023->
- Na Phayap, N., Jankingthong, W., Thongpoon, S. & Wangbenmad, C.H. (2024). Factors affecting tourism business effectiveness on the Andaman Sea coast of Thailand. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 45, 533–538. <https://doi.org/10.34044/j.kjss.2024.45.2.19>
- Nasiraii, M., Islami, S. & Ghorbani Ghahfarokhi, L. (2021). The role of sports tourism in the development of entrepreneurship in the Hormozgan Province (focus on seashores and water sports). *Applied Research of Sport Management*, 10(2), 89-100. 10.30473/ARSM.2021.8238 [In Persian]
- Northrop, E., Schuhmann, P., Burke, L., Fyall, A., Alvarez, S., Becken, S., Susanne, K., Kumi, V., Veitayaki, J., Markandya, A., Galarraga, I., Greño, P., Ruiz-Gauna, I., Roy, J., Some, SH., Curnock, M., Croes, R., Matus, S., Epler Wood, M., Haryanto, R., Holloway, E., Yue Yin, M. (2022). Opportunities for transforming coastal and marine tourism towards sustainability, regeneration and resilience. In High Level Panel for a Sustainable Ocean Economy (Ocean Panel), Transformations for a sustainable ocean economy: A vision for protection, production and prosperity. 1- 140. <http://hdl.handle.net/102.100.100/442032?index>
- Novakowski, N. & Wellar, B. (2008). Using the Delphi technique in normative planning research: Methodological design considerations. *Environment and Planning A*, 40(6), 1485–1500. <https://doi.org/10.1068/a39267>
- Noti, E., Zhezha, V. & Kola, B. (2024). Cultural branding as a tool for enhancing tourism in Albania. *Interdisciplinary Journal of Research and Development*, 11(3), 1–15. <https://doi.org/10.5281/zenodo.XXXXXXX>
- OECD. (2025). Enhancing the enabling environment for micro and small tourism enterprises in Greece (OECD Tourism Papers, 2025/09). OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/48b4382b-en>

- Orams, M. (1999). Marine tourism: Development, impacts and management. *Routledge*. 1-136. <https://doi.org/10.4324/9780203197110>
- Page, S., Hartwell, H., Johns, N., Fyall, A., Ladkin, A. & Hemingway, A. (2017). Case study: Wellness, tourism and small business development in a UK coastal resort: Public engagement in practice. *Tourism Management*, 60, 466–477. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2016.12.014>
- Panayotou, T. (2016). Economic growth and the environment. *The Environment in Anthropology*, 24, 140–148. <https://doi.org/10.18574/nyu/9781479862689.003.0018>
- Pereira, E., Martins, R., Marques, J.F., Flores, A., Aghdash, V. & Mascarenhas, M. (2022). Portugal nautical stations: Strategic alliances for sport tourism and environmental sustainability. *Frontiers in Sports and Active Living*, 4, 982691. <https://doi.org/10.3389/fspor.2022.982691>
- Perić, M., Vitezić, V. & Đurkin Badurina, J. (2019). Business models for active outdoor sport event tourism experiences. *Tourism Management Perspectives*, 32, 100561. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2019.100561>
- Saaty, T. (2008). Decision making with the analytic hierarchy process. *International Journal of Services Sciences*, 1(1), 83–98. <https://doi.org/10.1504/ijssci.2008.017590>
- Salim Ismaiel, A.G., Mohamed Bakheet, S.M., Mahran, K.A. & Mohamed, A.F.A. (2025). Digital marketing in active sports tourism: Enhancing the quality of services for tourism companies in the Hail region. *International Journal of Management and Sustainability*, 14(1), 243–257. <https://doi.org/10.18488/11.v14i1.4136>
- Santos, E., Castanho, R A. & Meyer, D. (2022). Is investment contributing to competitiveness in nautical tourism in the Atlantic area? *Water*, 14, 2964. <https://doi.org/10.3390/w14192964>
- Setyawati, A., Sugangga, R., Sulistyowati, R., Shandy Narmaditya, B., Ibadil Maula, F., Aris Wibowo, N. & Prasetya, Y. (2024). Locus of control, environment, and small-medium business performance in pilgrimage tourism: The mediating role of product innovation. *Heliyon*, 10, e29891. 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e29891>
- Sparkes, A.C. & Smith, B. (2013). Qualitative research methods in sport, exercise and health: From process to product. *Routledge*. 9780203852187. 1-288. <https://doi.org/10.4324/9780203852187>
- Souto, J.E. (2015). Business model innovation and business concept innovation as the context of incremental innovation and radical innovation. *Tourism Management*, 51, 142–155. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2015.05.017>
- Tajeddini, K., Vanessa, R. & Thorsten, M. (2019). Tourism, hospitality and digital transformation: Strategic management aspects (1st ed.). London, UK & New York, NY: Routledge. 1 – 8. <http://shura.shu.ac.uk/information.html>

- Tambunan, T. (2019). Recent evidence of the development of micro, small and medium enterprises in Indonesia. *Journal of Global Entrepreneurship Research*, 9(1), 18. <https://doi.org/10.1186/s40497-018-0140-4>
- Trišić, M. (2024). Managing digital marketing visibility of ecotourism, sustainable and green tourism. *Tourism International Scientific Conference Vrnjačka Banja*, 8(1), 258–268. <https://doi.org/10.52370/TISC24258MT>
- Vandarakis, D., Malliouri, D., Petrakis, S., Kapsimalis, V., Moraitis, V., Hatiris, G.A. & Panagiotopoulos, I. (2023). Carrying capacity and assessment of the tourism sector in the South Aegean Region, Greece. *Water*, 15, 2616. <https://doi.org/10.3390/w15202616>
- Vasanicova, P., Jencova, S., Gavurova, B. & Bacik, R. (2021). Factors influencing business environment within travel and tourism competitiveness. *Economics and Sociology*, 14(4), 268–282. <https://doi.org/10.14254/2071-789X.2021/14-4/15>
- Wickramaratne, V.C. & Kumari, J.A.P. (2016). The impact of sports tourism on small scale business development in Sri Lanka: International cricket match. *International Journal of Research in Humanities and Social Studies*, 3(10), 33–38.
- World Economic Forum (2025). Travel and tourism at a turning point: Principles for transformative growth.1 -44. <https://www.gstc.org/wef-insight-report-2025/>
- Xu, N. & Li, H. (2025). Towards management of sustainable tourism development in coastal destinations of the Bohai Rim: Insights from a tourism carrying capacity analysis. *Discover Sustainability*, 168(6), 1–15. <https://doi.org/10.1007/s43621-025-00951-1>
- Yakushev, O., Zakharova, O., Zachosova, N., Yakusheva, O., Chernyshov, O. & Naboka, R. (2023). Assessment of financial and economic security of business innovation enterprises in hospitality and tourism. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2, 135–147. <https://doi.org/10.55643/fcaptop.2.49.2023.4010>
- Zhong, Y., Luan, Sh. & Wang, Y. (2024). How does foreign direct investment impact sustainable development? Empirical evidence from China's coastal areas. *Sustainability*, 16(12), 4991. <https://doi.org/10.3390/su16124991>

استناد به این مقاله: زارع خفری، حسام، یوسفی، بهرام، حسنی، زهره، مرادی، عرفان و سیتیر، توماز. (۱۴۰۴). شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر توسعه کسب و کارهای کوچک و متوسط گردشگری ورزشی ساحلی. مدیریت توسعه پایدار در ورزش، ۶(۱۵)، ۲۰۳–۲۳۴

Sustainable Development Sport Management Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.